

NSW-landgoed de Dannenkamp

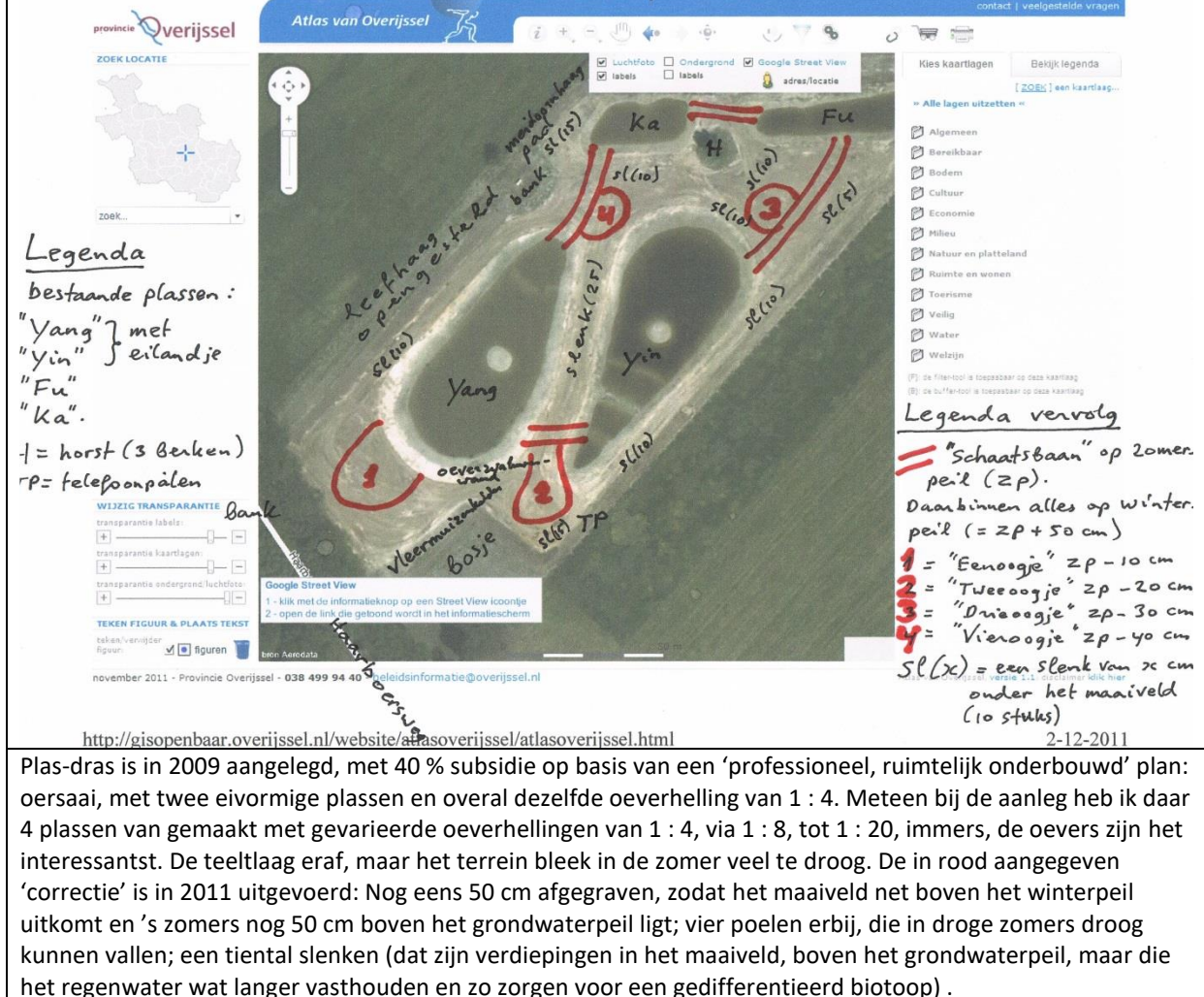
Jaarverslag 2015

Ben Tilanus, Hoge Hexel, 16 oktober 2015, 0546-561316, tilanus@planet.nl

Percelen (zie plattegrond hieronder en detail Plasdras z.o.z)

1. 'Stinzenbos', 1.5 ha, rond woning, aan Haarboersweg, met lelietjes van dalen, salomonszegel, dalkruid, wilde hyacint.
2. 'Vogelbosje', 1 ha, aan Derde Lageveldsweg, met inheemse, besdragende struiken en berken- en grove-dennenbosje.
3. 'Leemkuilen', 1 ha, aan Derde Lageveldsweg, met regenwater, in kuilen voorzien van 25 cm leemlaag en daarover 10 cm zandlaag.
4. 'Prikbosje', 0.5 ha, aan Derde Lageveldsweg, met sleedoorn en meidoorn.
5. 'Plas-dras', 2.5 ha, aan Haarboersweg, met grondwater, in vier plassen:
 - a. Yang,
 - b. Yin,
 - c. Fu,
 - d. Ka, en vier poelen:
 - e. Eenooije,
 - f. Tweeooije,
 - g. Drie-oogje,
 - h. Vierooije, en tien slenken, twee horsten, struweel, meidoornhaag, leefhaag,
 - i. oeverwaluwenkunstwand, en
 - j. vleermuizenkelder.
6. 'Paardenweitje', 0.5 ha, omsingeld, aan Bekkenhaarsweg.

Beheer

Het grote probleem is de bestrijding van de bosopslag van berk, wilg, els, populier en grove den in de vochtige-heide-natuurgebieden. De volgende opties zijn overwogen:

1. Trekken. Zo veel mogelijk, maar dat houd ik nu na vijf jaar niet meer bij. Bovendien breken teveel berkjes (ongeveer 30 %) bij de grond af, op de magische grens tussen het wortelgestel en de stam, waar de ziel en de groeikracht van de boom zit. Dan denk je dat het terrein schoon is, maar je krijgt ze volgend jaar met een groter wortelgestel terug. Dit jaar gebruik ik voor het eerst een roestvrijstalen onkruidsteker van Sneeboer voor de grotere boompjes, met name in gras- of pitruspollen. Met de rechterhand de bijwortels afsteken en met de linker een beetje de andere kant op trekken. Dat betekent dieper bukken, want met twee handen aan de grond is dieper bukken dan met één hand aan de grond. Dus eerder last van mijn rug. Wel achterwerk naar achteren uitsteken en voor je gevoel met holle rug (= rechte rug) werken (afgekeken van Turkse vrouwen die op het land werkten, in 1966). Niet te vaak opkomen; liever gebukt van het ene plukje boompjes naar het andere waggelen, dan opkomen. Maar mijn knokkels worden ontzien, want minder hard trekken, en mijn knokkels werden juist krom van het haken

en trekken. Wel oppassen dat ik nu geen last krijg van de knokkels in mijn linkerhand, want die vingers heb ik nodig voor het cellospelen. De kostelijke kluiten van leem en zand afslaan op de punt van mijn laars, daarbij de ogen dichtknijpen om geen zandkorrels onder mijn lenzen te krijgen. Vaak steek ik niet alleen de bijwortels af, maar steek ik ook de hoofdwortel door, een paar cm onder het maaiveld. Zou dat berkje dan terugkomen? Heeft iemand daar ervaring mee?

2. Vrijwilligers. Dat vind ik altijd moeilijk om te vragen, want ik vraag het dan voor mijzelf als eigenaar. “Maar de Dannenkamp heeft ook een sociale functie, want is opengesteld”, en vrijwilligers wordt misschien toch ooit wat. Een van mijn trouwe dochters heeft een familiereddingsbrigade georganiseerd, die op 14 november komt helpen trekken. Als 30 mensen 3 uur trekken is dat gelijkwaardig aan een heel seizoen van mij (van 15 juli tot 15 oktober één uur per dag)!
3. Met een bosmaaier die een ingebouwde dosering van Roundup schijnt te hebben. Klinkt te mooi om waar te zijn, maar is nog niet aan de orde.
4. Begrazen. Heb ik eventjes geprobeerd. Maar de schapen en geiten eten werkelijk alle leuke plantjes eerst (parnassia vinden ze het allerlekkerst) en beginnen als allerlaatste eens aan de berkjes, en nog later aan de elsjes, en alle opslag komt volgend jaar keihard terug.
5. Klepelen of met een maaibalk maaien. Wordt afgeraden, want de biomassa blijft liggen. Dit heb ik in 2014 gedaan over een derde van het Plas-dras.
6. Maai-zuigcombinatie. Niet die loodzware machine van de wegbermen, maar een lichtere versie van het bedrijf ‘Donkergroen’. Dat heet spragelen, naar de Deense fabrikant Spragelse. Donkergroen heeft op 14 september ongeveer de helft van het Plas-dras gesprageld. Lichte trekker voor de maaizuigcombinatie en maaisel afgevoerd. Inderdaad geen bandensporen. Die opslag komt natuurlijk allemaal terug, maar als ik het laat gaan, komt de machine er straks niet eens meer door. Er gaat een verhaal, dat als je rond 15 maart de berkjes maait, dat ze dan doodbloeden. Heeft iemand daar ervaring mee?
7. Zaadbomen verwijderen. Er staan een aantal berken in Plas-dras en er is een berkenbosje naast Leemkuilen. Zou het helpen? Graag advies!

Vogels (en andere dieren)

Blauwborst – het biotoop is er klaar voor, dacht ik.

Boomkikker – het biotoop is er klaar voor, met poelen die kunnen opdrogen en een struweel van hazelaar, kornoelje, vlier, gelderse roos, vuilboom en braam. Een buurman beweert dat hij een boomkikker gezien heeft, maar ik denk aan een jonge groene kikker.

Boomleeuwerik – zat hier in de jaren 2002-2005, sindsdien niet meer.

Boomvalk – vliegt vaak schetterend over. Dit jaar echter niet.

Bosuil – in mei minstens drie takkelingen piepend in Stinzenbos.

Bosrietzanger – zat weer in de leefhaag.

Braamsluiper – eindelijk weer op de Dannenkamp, zoals vroeger. Zat in leefhaag.

Buizerd – in juli minstens drie jongen klagend en zwevend in Stinzenbos.

Das – zit hier nu voor het 18^e jaar. Op 22 mei zijn er twee teven, 1 rekel en 3 jongen waargenomen. (1 zogende teef doodgereden op Hexelseweg, maar waarschijnlijk niet van ons.)

Dodaars – drijvend nest in plukje riet in Yang, dus dezelfde plas waar de meerkoet nestelde, en niet verdreven! Drie broedsels ieder met vier jongen. Duiken meteen als de beste en zijn daardoor relatief veilig.

Geelgors – wel gehoord, maar niet veel.

 ©alfred berkhof	 Grauwe vliegenvanger ©Hans de Groot
Dodaars voert jong (foto Alfred Berkhof). De dodaars bracht wel drie nesten groot van vier jongen. Hij nestelde in een plukje riet in dezelfde plas als een meerkoet, maar werd niet verdreven door dat agressieve beest! De roep van de dodaars, een soort bibberend gepiep, was de hele zomer te horen. Wat er gevoerd wordt, weet ik niet. Ik heb angstvallig geprobeerd vis uit de plassen te weren, ter wille van de amfibieën, maar Corrie Abbink zegt al visjes gezien te hebben.	Grauwe vliegenvanger (foto Hans de Groot) – van kindsbeen af was er altijd een grauwe-vliegenvangernest tegen het huis, ietsje veiliger voor vlaamse gaai en eekhoorn, een keer zelfs op een verlate kerstkrans tegen de voordeur. Maar je bent zo’n vogeltje ook maar zo kwijt door de sterke teruggang in vliegen en muggen.

Gele kwikstaart – dit jaar niet. Op het aardappelveld van vorig jaar staat nu maïs.

Grauwe klauwier – mannetje waargenomen door Alfred Berkhof.

Grauwe vliegenvanger – jaarlijks bij huis. In augustus piepen de jongen de hele dag.

Kievit – met jongen in Plas-dras.

Kleine plevier – nog wel paartje gezien in Plas-dras, maar de kale grond raakt al te veel begroeid.

Kuifeend – twee paartjes. Op 8 juni met 7 jongen in Plas-dras, op 2 augustus een met 7 iets grotere jongen (maar toch wel tweede legsel) en een met 6 kleine jongen. Duiken behendig, lijken veilig.

Kwartel – dit jaar niet.

Meerkoet – op eilandje in Yang twee legsels à vier jongen; op eilandje in Leemkuilen nest waar twee jongen uit kwamen.

Nachtswaluw – kenners verbazen zich al jaren dat die nog niet bij ons zit; wij blijven luisteren.

Nijlgans – Stonden dag-in dag-uit op het eilandje in Yin, op een meter afstand van een broedende zwaan. Aangezien de zwaan vorig jaar zijn eieren had verlaten, dacht ik dat die nijlganzen teveel stress opleverden voor de zwaan. De jager gevraagd de nijlganzen te schieten. Beide nijlganzen geschoten. Een week later weer twee nijlganzen. Hiervan een geschoten. Een week later betwistten vier nijlganzen elkaar het eilandje. Toen de nijlganzen maar hun gang laten gaan. Dit jaar tenminste geen jonge nijlganzen.

Oeverwaluw – In maart heeft een kraantje de zandbult achter de kunstwand anderhalve meter diep omgezet. Duurde een uurtje à € 50. Heeft goed gewerkt, want dit jaar weer 63 nesten (zie apart verslag over de oeverwaluwenkunstwand).

Ooievaar – op 20 mei 2 ooievaars foeragerend in Plas-dras. Ooievaarsnest bewoond bij Leemansmolen in Vriezenveen. Voor het eerst sinds 1930! Het nest is helaas mislukt.

Patrijs – Noch patrijs, noch kwartel gehoord dit jaar.

Putter – veel gehoord in Stinzenbos; zullen hier wel gebroed hebben.

Raaf – heeft het voor gezien gehouden.

Roodborsttapuit – wel door Robert Brunink gespot maar niet door mij.

	
Parnassia gedijt beter in Plas-dras, klokjesgentiaan beter in Leemkuilen. Hier staan de kroonjuwelen broederlijk naast elkaar. Onderaan opslag van berk.	Bitterling is meegekomen met een zak maaisel uit Goeree, maar handhaaft zich goed. Volgens de flora van Hijmans en Thijssse “z.z.z. (zeer, zeer zeldzaam), alleen op de Zuid-Hollandse eilanden” – en nu dus op de Dannenkamp. Bitterling is een gele gentiaan.

Scholekster – vertoeft geregeld in Plas-dras.

Sperwer – voert ’s winters dagelijks duikvluchten uit op het vogelhuisje. Iemand die echt wel een sperwer van een boomvalk kan onderscheiden, zag uit het niets een sperwer opduiken en een (jonge) oeverzwaluw pakken voor de kunstwand.

Spotvogel – twee jaar geleden de ‘grootste spotvogeldichtheid van Twente’ (volgens Robert Brunink), zijnde drie paartjes; vorig jaar geeneen; dit jaar laat in mei een zingend in de leefhaag, maar korte fragmenten, niet dat heerlijke doorgaande geschetter. Een kneus. Een kenner zei dat het geen bosrietzanger, maar wel degelijk een spotvogel was.

Torenvalk – al in geen jaren gezien.

Vleermuizen – de vleermuizenkelder is voor het vierde jaar in januari geïnspecteerd door Geert Euverman en Rick Ruis; het blijft een goeie kelder die de eeuwen zal kunnen trotseren, maar nog geen vleermuizen en zelfs geen vlinders (wel ongeveer 15 franjestaarten in een nestkastje in het Stinzenbos).

Witte kwikstaart – een van de eerste lentevreugdes; zit graag in Plas-dras en Leemkuilen.

Wulp – laat zich niet al te vaak horen en zien op Plas-dras, maar ik weet niet waar hij broedt.

Zwaan – half mei zwanenpaar met 6 jongen, gebroed op eilandje in Yin.

Planten

Na vijf jaar natuurontwikkeling is Corry Abbink weer wezen kijken. Zij was enthousiast over het huidige resultaat van natuurontwikkeling en ontdekte diverse soorten waar ik straal overheengekeken had.

Akkerdistel – breidt zich agressief uit, maar alleen op de taluds met zwarte grond.

Berk – opslag is een plaag; boompjes van 10 cm hoog hebben al wortels van 1 m horizontaal door het zand.

	
Gentiaan in de kleine leemkuil, na de langste regenval ooit gemeten in Twente (21,5 uur). Gentiaan kan goed tegen natte voeten en heeft op kale grond minder concurrentie.	De kleine leemkuil. Op de achtergrond het vogelbosje met krentenhaag en daarachter Spaanse aak en haagbeuk. Het leem reikt tot aan de strook gagel en kleine 'kruip'-wilg. Hier staat 's winters water, 's zomers droog – goed tegen begroeiing.

Bitterling – z.z.z., alleen op de Zuid-Hollandse eilanden en op de Dannenkamp. Heeft zich mooi uitgezaaid in Plas-dras. Doet het goed op de kale oever die 's winters onder water staat.

Blauwe zegge – alom (komt scheef uit de grond).

Boerenwormkruid – enkele pollens, die het niet goed doen.

Breedbladige wespenorchis – enorm teruggelopen. Het ex. dat vorig jaar het mooist bloeide, was nu een dwerg.

Brem – heeft prachtig gebloeid. De jonge bremmetjes hebben last van vraat.

Cichorei – nog één ex.

Dophei – enkele exx. gespot, maar zou massaal in 'vochtige heide' moeten voorkomen – waar blijft ie?

Cranberry – (uitgelegd) handhaaft zich in Plas-dras.

Drijvende waterweegbree – massaal in grote plakkaten in Leemkuilen.

Duizendguldenkruid – (maaisel uit Goeree) doet het goed in Leemkuilen.

Dwergzegge – talrijk (geïdentificeerd door Corry Abbink). Lijkt op door de konijnen afgevreten jonge grove den, die er uiteraard uit moet.

Egelboterbloem – in Plas-dras aan de waterrand.

Els – de ergste plaag; als ik een boompje van hoogte h uittrek, is de doorsnede van de wortelplak die ik lostrek ook h.

Fijnstraal – nagenoeg verdwenen, behalve op de omgespitte kruin van de oeverwaluwenkunstwandbult.

Gagel – (aangeplant) gedijt goed, een lust om te zien.

Honingklaver – is talrijk terug van één jaar weggeweest in Leemkuilen. Zal hem nooit meer wieden..

Jacobskruid – enkele exx. laten staan.

Kleine zonnedaauw – lang naar uitgezien, en zelfs uitgestoken op zandpad in Wierdenseveld en uitgezet, maar verdwenen. Nu ontdekt door Corry Abbink. Hoera!

Klokjesgentiaan – (zaad van Faaijersheide) veel exx. in Leemkuilen, vooral in de kleine beleemde kuil, waar 's winters water in staat en die 's zomers droog valt, waardoor hij goed kaal is.

Kornoelje – struiken in Vogelbosje groeien boven reënvraat uit.

Lancetbladige aster – nog enkele exx.

		
Drijvende waterweegbree. Bovenaan de drietallige witte bloem.	Zwart tandzaad. Kan ook heel goed tegen water.	Dit gebeurt als je opslag laat gaan: tweejarige wilgenopslag op eilandje in Yin, waar nu al twee jaar een zwaan op broedt.

Knikkend nagelkruid (?) – (uit onze tuin (?)) vergeten naar de bloeiwijze te kijken, maar staat er blakend bij.

Kruipwilg – (aangeplant) doet het wel, maar kruipt niet erg. Als ze geen man blijken te zijn, zoals beloofd, gaan ze eruit. Twee spontane wilgen, die echt lustig kruipen, mogen blijven staan.

Lisdodde – blijft kraag om Leemkuilen, maar die kraag is dit jaar teruggelopen; ik spit uit alle macht zaailingen uit de oever van Plas-dras, die nog steeds aardig kaal blijft. De lisdodde is trouwens volgens Corry Abbink niet de gewone grote lisdodde, maar de kleine lisdodde en best bijzonder.

Melde – alleen eerste jaar (2010) een explosie; sindsdien groeit hij alleen nog op de omgezette bult zand achter de oeverzwaluwenkunstwand.

Moeraswolfsklauw – werd onmiddellijk ontdekt door Corry Abbink bij Tweeooogje. Zij constateerde dat daar ook kwel plaatsvindt uit de omliggende, extensief beheerde, weilanden en uit ons bos. Dus die wolfsklauw hoef ik niet meer uit te zetten!

Mottenkruid – zie zwarte toorts.

Parnassia – (maaisel uit Goeree) breidt zich prachtig uit in Plas-dras, maar niet zo in Leemkuilen.

Pitrus – geen zorgelijke hoeveelheid.

Ratelaar – veel in Leemkuilen.

Ratelpopulier – heeft zich nu ook aangediend als hinderlijke opslag. Lange horizontale worteluitlopers. Zie die maar eens kwijt te raken!

Riet – breidt zich gestadig uit en valt niet tegen te vechten. Wel trek ik die 10 meter lange uitlopers eraf, maar die hechten zich al gauw vast in de grond. Ik vrees dat we op den duur om het Plas-dras een rietkraag zullen krijgen, tot verdriet van de steltlopers. Aan dat riet hebben we wel het dodaarsennestje te danken in een iel bosje riet.

Rietorchis – drie prachtexx. in ZW-hoek van Leemkuilen. Hoera!

Rozenkransje – (maaisel uit Goeree) Volgens Corry Abbink is dit niet rozenkransje, maar bleekgele droogbloem. Loopt terug.

Sintjanskruid – verspreidt zich aardig in Leemkuilen.

Slangenwortel – dit jaar uitgelegd in Drieoogje en Vieroogje.

	
Moeraswolfsklauw behoort tot de evolutionair oudste planten. Houdt van kwelwater, wat bij Tweeogje is.	Éen struikje witte hei gevonden. Ernaast een gentiaantje.

- Stijve ogentroost – (maaisel uit Goeree) handhaaft zich.
- Struikhei – dit jaar een maand lang prachtig gebloeid en uitgebreid dank zij regelmatig regen; éne witte struikje staat er nog.
- Wateraardbei – (uitgelegd) blijft net in leven.
- Waterdrieblad – (uitgelegd) breidt wel uit in Fu.
- Watermunt – zaait zich uit.
- Waterpest – Plas-dras lijkt er vol mee, maar doodachtig.
- Waterweegbree – zaait zich uit langs de waterrand.
- Wegdistel – ongeveer 10 exx. in berkenbosje, twee meter hoog.
- Wilg – twee hoofdsoorten zijn geïdentificeerd door Corry Abbink:
1. Geoorde wilg – heeft “oortjes” aan weerszijden van de bladaanhechting. Heeft lange, horizontale wortels, als braam, en is dus lastig uit te roeien.
 2. Schietwilg – lichtgroen van kleur. Verstopt zich graag tussen de kattestaart, maar kattestaart heeft een vierkante stengel en schietwilg een ronde. Slaat eveneens in groten getale op, staat rustig in het water, maar is vrij gemakkelijk uit te trekken.
 3. Kruipwilg – kruipt echt en mag voorlopig blijven staan. Duidt op kwelwater. De wilg die ik als kruipwilg had gekocht bij een boomkweker, is geen kruipwilg, al blijft hij klein.
 4. Bittere wilg – gevonden door Corry Abbink. Is bijzonder, hopelijk trek ik hem er niet uit.
- Wolfspoot – talrijk. Mooie paarse herfstkleuren.
- Zwarte toorts – (uit onze tuin?) groeit her en der in het zand. Volgens Corry Abbink heet dit geen zwarte toorts maar mottenkruid.
- Zwart tandzaad – grote plant met gele bloemen in Plas-dras.